

**Прокопенко Н.П.**

*викладач економічних дисциплін;*

**Процал Ю.В.**

*викладач економічних дисциплін;*

**Хмара О.С.**

*викладач економічних дисциплін,*

*Автотранспортний коледж*

*ДВНЗ «Криворізький національний університет»*

## **ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ТА КРАЇН ЄС**

Провідна роль у забезпеченні виконання державою функцій щодо регулювання економічних процесів належить податкам. Податки – дуже складна й надзвичайно впливова фінансова категорія. Це обов'язковий елемент економічної системи будь-якої держави незалежно від того, яку модель економічного розвитку вона обирає, які політичні сили перебувають при владі. Відсутність податків паралізує фінансову систему держави в цілому, робить її неієздатною і, в кінцевому підсумку, – позбавленою будь-якого сенсу.

Економічні відносини, пов'язані з податками, тією чи іншою мірою зачіпають усе населення країни, тому основні теоретичні і практичні аспекти побудови ефективної податкової системи цікавлять не тільки економістів, юристів, керівників усіх рівнів, підприємців, але й звичайних громадян [5].

Вивчення моделей податкових систем країн ЄС та України показало, що використання одних і тих самих податкових інструментів призводить до абсолютно протилежних результатів, і, що, у податкових системах цих країн на перший погляд, немає істотних відмінностей.

Так, в Україні використовуються такі ж основні види прямих і непрямих податків.

Найбільш вагомими податками, на яких базуються податкові системи є:

податок на додану вартість, податок на корпорації (аналог вітчизняного податку на прибуток підприємств) та прибутковий податок (аналог вітчизняного податку на доходи фізичних осіб).

Але при глибшому аналізі виявляються особливості, які істотно відрізняють системи оподаткування в Україні та в країнах з розвинутою ринковою економікою.

Що стосується ПДВ, то це передусім його висока ставка та широке її застосування.

Наявність у більшості країн Європейського Союзу на відміну від України пільгових ставок ПДВ та диференційованого підходу до оподаткування різних видів послуг дає їм більшу можливість використовувати податкові важелі впливу на економічну кон'юнктуру в кризовий та посткризовий періоди.

Зниження державних доходів через значне погіршення макроекономічної ситуації в більшості країн світу призвело до посиленого використання фіскального потенціалу акцизного оподаткування, що дає змогу деякою мірою

компенсувати скорочення надходжень від ПДВ. У Великій Британії зросли акцизні збори на алкоголь і тютюн.

Механізм оподаткування податком на прибуток підприємств (оподаткування засобів, спрямованих на інвестиції та розвиток виробництва, вилучення частини амортизаційних відрахувань та ін.) призводить до того, що в результаті цього доля оподаткування прибутку досягає від 65% до 85%.

У системі корпоративного оподаткування яскраво виражена стимулююча політика урядів європейських країн, спрямована на збереження нормальних умов роботи діючих та новостворених підприємств.

За рівнем оподаткування праці вітчизняна податкова системи знаходиться серед найбільш обтяжливих. Загальне податкове навантаження на зарплатні доходи в Україні в 1,5 рази більше ніж в країнах ЄС.

У розвинених країнах ЄС прямі податки приносять 60% надходжень до бюджету, а непрямі – 40%, в Україні – навпаки, більший податковий тиск покладено на громадян, а не на виробничий сектор економіки, значна частина якого працює в «тіні» [2].

Низьку ефективність податкової системи України засвідчує, зокрема, рейтинг Світового банку, який рейтингує країни за критеріями кількості податків; часу, необхідного на їх сплату; а також їхньою вартості, вираженої повною ставкою.

Україна за підсумками 2015 р. посіла 106 місце, 2016р.-107 місце серед 189 країн за рівнем якості функціонування податкової системи. Так, українське підприємство протягом року здійснює 5 податкових платежів, витрачає за рік – 350 год, загальний рівень податків (% від прибутку) – 52,2, навантаження на заробітну плату -43,1% [6].

На відміну від країн Європейського Співтовариства, податкова система України не є інструментом підвищення конкурентоспроможності держави та не сприяє зростанню економічної активності суб'єктів господарювання.

Низька ефективність функціонування національної податкової системи має негативний вплив на стабілізацію економічної ситуації в країні, насамперед, через створення бар'єрів на шляху залучення іноземних інвестицій, які є невід'ємною частиною економічного зростання в період посилення інтеграційних процесів.

Основними недоліками податкової системи України на сучасному етапі можна визначити наступні:

- податки в Україні не є інструментом підвищення конкурентоспроможності держави.
- недосконалість і нестабільність податкового законодавства.
- витрати на адміністрування окремих податків є більшими, порівняно з доходами бюджету, що формується за рахунок їх справляння.
- неефективний механізм розподілу податкових надходжень між центральним і місцевими бюджетами гальмує розвиток економіки в областях.

Зазначені вище недоліки призвели до таких проблем системного характеру у податковій системі, як:

- податкова заборгованість платників перед бюджетом та державними цільовими фондами;
- широкомасштабне ухилення від оподаткування;
- бюджетна заборгованість з відшкодування податку на додану вартість;

– нерівномірне податкове навантаження.

Приведення податкової системи відповідно до принципів та стандартів ЄС, сприяння сталого економічного зростання на основі виваженої інноваційно-інвестиційної політики держави дозволить Україні підвищити конкурентоспроможність вітчизняних галузей господарювання.

Цього можна досягти шляхом:

– переведення податків із загальнодержавних до місцевих;  
– реформування зарплатних податків (зменшення податкового навантаження на заробітну плату шляхом зниження ставки ЄСВ та податку на доходи фізичних осіб);

– забезпечення скорочення витрат часу та коштів платників податків на нарахування та сплату податків (встановлення єдиного звітного періоду – квартал – по основним податкам).

Завдяки цим реформам податкова система України буде максимально спрощеною, що дасть змогу не тільки розширити базу оподаткування, але й збільшити обсяг надходжень до бюджету без підвищення ставок податків, відтак – покращаться економічні показники та ефективність економіки України в цілому [2].

### **Список використаних джерел:**

1. Податковий кодекс України. [Електронний ресурс]- Режим доступу до документу: <http://sfs.gov.ua/nk>
2. Бусарева Т. Г. Порівняльна характеристика національних податкових систем України та країн ЄС // Молодий вчений. – 2014. – № 4. – С. 43-48.
3. Ногінова Н. М. Необхідність реформування податкової політики України в умовах євроінтеграції // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: збірник наукових праць / ред. кол.: І. Д. Пасічник, О. І. Дем'янчук. – Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2014. – Випуск 25. – С. 141–145.
4. Романенко С. І. «Податкова система України в процесі становлення»/ «Економіка. Фінанси. Право», № 5, 2010 р. – С. 35-38.
5. Сідельникова Л.П., Костіна Н.М. Податкова система: Навчальний посібник. Л.П. Сідельникова, Н.М. Костіна. – Київ: Ліра-К, 2013. – 579 с. – 2-ге видання, перероб. і доп.
6. Doing Business 2016. [Електронний ресурс] – Режим доступу до документу: <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/ukraine>

**Райнова Л.Б.**

*старший науковий співробітник,  
Академія фінансового управління*

## **ЩОДО ПРОБЛЕМ АКЦИЗНОГО ОПОДАТКУВАННЯ ПАЛЬНОГО В УКРАЇНІ**

Саме 2016 рік був позначений важливими змінами в сфері акцизного оподаткування нафтопродуктів [1]. В першу чергу вони були пов'язані із збільшенням на 13% акцизів на моторні палива, зокрема, для бензину ставку було підвищено з 202 євро/т до 228 євро/т, для дизельного пального (важких